

brez šminke

Dokumentaristični apel umetnosti

V **Imenu ljudstva!**, zasnova in režija **Jure Novak**. Gledališče Glej.

Nika Leskovšek

Kako brati in kaj navsezadnje sploh je ta oglaševani dogodek, v **Imenu ljudstva!**, ki so ga ravnokar uprizorili v Gledališču Glej? Najprej je sam po sebi zgovoren že na ravni geste, performativne izjave kot take – in predvsem kot takšen tudi učinkuje: gre za umetnike, ki so bili v sferi javnega interesa izpostavljeni na način negativne publicitete, ki zajema prozaične, zunajumetniške, parcialne kontekste umetnin in njihove pravne restrikcije. Dokumentaristični prikaz pravne podpore javnim (ob)tožbam umetnikov v (kontekstualno) kritični predstavi uprizarja podobo laičnega koncipiranja funkcije umetnosti v demokratični družbi s kapitalistično mentaliteto pa tudi umetniško spopadanje z njo.

S pravnim poseganjem v polje delovanja same umetnosti (oziroma v privatnost njenih reprezentantov) in celo njenim negiranjem se spuščamo na področje biopolitike, ki preči umetnikovo partikularno identiteto. Ta realno travmatična izkušnja tudi že iz-postavlja aktualni (umetniški) dispozitiv predstave in njenih unikatnih in prepoznanih soustvarjalcev. Performativna demonstracija je sestavljena iz subjektivnih predstavitev resnice – na domačem, umetniškem terenu – usakega izmed inkriminiranih umetnikov.

Matjaž Pikalo svoj kafkovski proces kantavtorsko povzame v neutrudnih

in zbadljivih otroških pesmicah, **Breda Smolnikar** (z grotesknim medievalističnim prizvokom na projekciji demonstrativnega požiga knjig) na lastnem primeru predstavi (literarni) razvoj sodne prakse in skupen umetniški produkt z rabo ustvarjalnega postopka, imenovanem cenzura; **Goran Vojnović** pa se skupaj s svojim neeksistentnim likom zagovarja na videoprenosu (s slabim sprejemom).

Povezovalci teh (sodnih) zagovorov so kralj (**Rok Kunaver**), tožnica (**Maruša Kink**) in norec/zastopnik umetnikov (**Vasilij Polič** – z nespregledljivim kontekstom sodniške funkcije v privatnem življenju); sojevrstna mešanica absolutizma in pravne države se trudi ustvariti čim bolj neškodljivo, uporabniku (ne pa tudi umetnikom) prijazno uprizoritev z dolgočasno predvidljivim okvirjem in s (kostumografskim) pridihom patine. Pri tem nenehno poudarjajo, da je vsaka podobnost z realnostjo zgolj naključna, se zavarujejo pred morebitnimi tožbami, se avtocenzurirajo (tandem **Eclipse** ni nastopil) in se po nerodnem poskusu zmerjanja občinstva ponižno opravičijo. Medtem se »versatilni umetnik«, večno pomenljivi **Janez Janša**, izpostavi javnemu linču (plazu surovih jajc in granitnih kock).

Funkcija predstave kot celote tako problematizira mesto in kontekst umetniškega izjavljanja, predvsem pa način, na katerega naj se loteva družbene kritičnosti, če hoče biti še

vedno odrezava, prepričljiva in ostati potencialno brez nepopravljive škode. Na kaj (poleg očitnega) napeljuje monotona logika predstave, se izpostavi pri samem koncu, ki formalno-vsebinsko povsem štrli iz njene kontinuitete, čeprav kljub vsemu celostno dramaturško do velikega finala ne uspe pripeljati, a ta nudi dovolj radikalen odgovor že sam zase: **Ive Tabar** – seveda po opombi ustvarjalcev, da se od njegove geste distancirajo – izvede svoj krvavi bodyartistični performans. Efektivnost osebnih in umetniških gest pričevalcev na nosi svoj pečat še ob kolektivnem (deziluzijskem) poklonu z norčevskimi pokrivali. Kaj ta dokument (aristični performans) govori o nacionalni kulturni podobi, pa je spet drugo vprašanje.

Predstava kot celota problematizira mesto in obenem kontekst umetniškega izjavljanja, predvsem pa način, na katerega naj se umetnost loteva družbene kritičnosti, če hoče biti še vedno odrezava, prepričljiva in ostati potencialno brez nepopravljive škode.